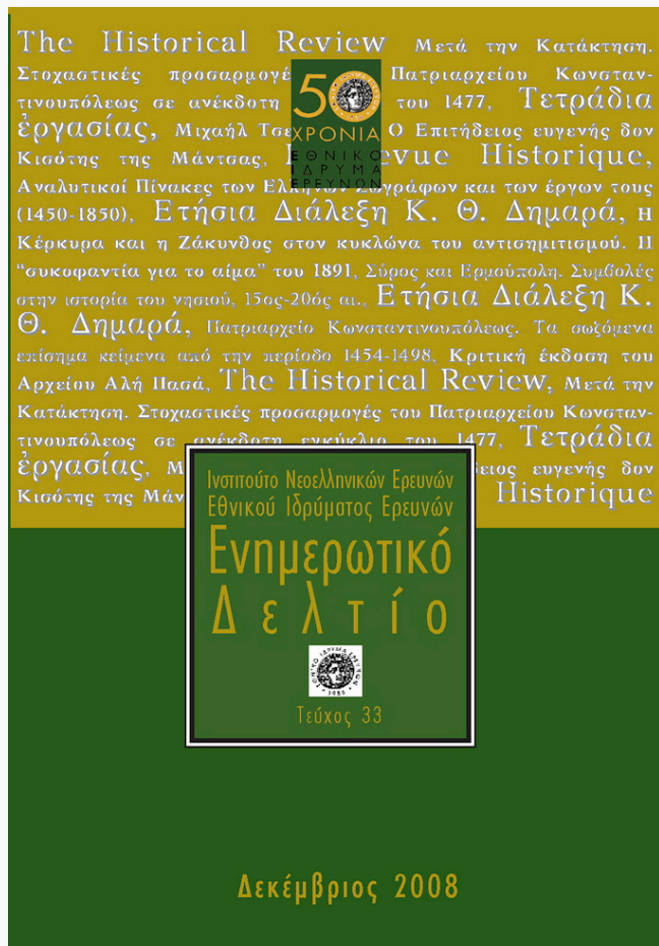

Ενημερωτικό Δελτίο

Τόμ. 33 (2008)

ΧΡΟΝΙΚΟ

doi: [10.12681/news.295](https://doi.org/10.12681/news.295)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΟΝΙΚΟ. (2009). *Ενημερωτικό Δελτίο*, 33, 108–119. <https://doi.org/10.12681/news.295>

XPONIKO

Διεθνές Συνέδριο

Europe in Upheaval: The Era of the Napoleonic Wars / Η Ευρώπη σε Αναστάτωση:

η Εποχή των Ναπολεόντειων πολέμων

(Ελσίνκι 21-23 Φεβρουαρίου 2008)

● 18ος αιώνας, ο αιώνας που ανήγαγε το ορθώς διανοείσθαι σε υπέρτατη αξία διατράνωνοντας την πίστη σε ένα μέλλον καλύτερο από κάθε ανθρώπινο παρελθόν, τελείωσε μέσα στις αναταράξεις που επέφεραν στην ευρωπαϊκή ήπειρο οι ναπολεόντειοι πόλεμοι. Οι πόλεμοι αυτοί έγιναν αφετηρία μεγάλων ρήξεων και μεταβολών σε τοπικό αλλά και διεθνές επίπεδο: κράτη αναδύθηκαν ή διαλύθηκαν, στρατιές φτιάχτηκαν ή αφανίστηκαν, κοινωνίες ολόκληρες συμπίχθηκαν ή μετασχηματίστηκαν ριζικά. Η Φινλανδία ήταν ένα τέτοιο παράδειγμα: ως αποτέλεσμα των συνηθών που ακολούθησαν τον Ρωσο-σουηδικό πόλεμο του 1808-1809, μία ως τότε περιφέρεια του σουηδικού βασιλείου, ξεπήδησε στη διεθνή σκηνή σαν αυτόνομη επικράτεια (δουκάτο) υπό την προστασία του Τσάρου.

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης διακοσίων ετών από το γεγονός αυτό, το οποίο υπήρξε καίριας σημασίας για την ανάδυση της χώρας ως νεότερου κράτους στον χάρτη της Ευρώπης, έλαβε χώρα στο Ελσίνκι ένα διεθνές συνέδριο υπό την αιγίδα της Φινλανδικής Εταιρείας Ιστορικών Σπουδών (Suomen Historiallinen Seura) και του γραφείου του Φιλανδού Πρωθυπουργού. Σκοπός του συνεδρίου ήταν να μελετηθεί τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές επιπτώσεις της κρίσιμης αυτής καμπής του 18ου και του 19ου αιώνα μέσα από μία συγκριτική οπτική και, με βάση τα κοινά ιστορικά συμφοραζόμενα των επιμέρους περιπτώσεων, να εντάξει τη Φινλανδία σε ένα ευρύτερο — και όχι στενά εθνικό— ερμηνευτικό πλαίσιο. Πέραν της Σκανδιναβίας που διεκδικούσε, μάλλον δικαιωματικά, ένα μεγάλο ποσοστό ως τόπος προέλευσης των συνέδρων, διάφορα πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα της δυτικής και ανατολικής Ευρώπης καθώς και της βόρειας Αμερικής αντιπροσωπεύονταν στο συνέδριο, τις εργασίες του οποίου άνοιξε ο Φιλανδός Πρωθυπουργός Matti Vanhanen. Τα θέματα που τέθηκαν και αναλύθηκαν αφορούσαν σε ζητήματα διπλωματικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας, καθώς και ιστορίας του πολιτισμού. Οι παρουσιάσεις και οι συζητήσεις ήταν προσανατολισμένες κυρίως στη διακριβωση παράλληλων όψεων της ιστορικής εμπειρίας των πολέμων που διεξήγε ο Ναπολέων Βοναπάρτης και των συνεπειών τους στον ευρωπαϊκό, κυρίως, χώρο. Οι ανακοινώσεις του συνεδρίου ήταν, μεταξύ άλλων, οι εξής:

Dominic Lieven, "Russia's defeat of Napoleon: how and why?" ♦ Max Engman, "State and autonomy: Finland and other autonomies in the Russian empire" ♦ Jan Kunas, "The agricultural basis of the Napoleonic wars" ♦ Alison K. Smith, "War and social mobility in Russia: amnesty, emptiness and changing estate" ♦ Hanna Szczerbak, "Napoleonic iconography and legend in Polish art during the first half of the 19th century" ♦ Karen Hagemann, "Military and masculinity: gendering the history of the French war, 1792-1815" ♦ Markus J. Prutsch, "Napoleonic constitutionalism: the case of 1808 Bavarian constitution" ♦ Lena Huldén, "The destruction of the *Grande Armée*: an epidemiological

approach" ♦ Marios Hatzopoulos, "Pens on fire: Greek nationalism in the wake of Napoleon's campaigns" ♦ Krasimira Marholeva, "The idea of 'otherness' as an element of the early Czech nationalism (late 18th - early 19th centuries)" ♦ Laure Ognois, "The experience of the Napoleonic wars in Switzerland: the religious interpretation of the Helvetic republic by Protestant priests in Zurich and Vaud, 1798-1803" ♦ Debora Gerstenberger, "An extraordinary response to the Napoleonic wars: the transfer of the Portuguese royal court to Brazil (1807/08) and the reconstruction of imperial space" ♦ Marie-Pierre Rey, "Fighting Napoleon with ideas: Alexander I's vision of Europe" ♦ Bo Stråth, "The meanings of 1814 in Sweden and Norway".

Το πολιτιστικό κέντρο Hanasaari, καρπός σουηδο-φινλανδικής συνεργασίας, ένα συνεδριακό κέντρο με ανέσεις σύγχρονου ξενοδοχείου, χτισμένο με βάση τον αρχιτεκτονικό μοντερνισμό της δεκαετίας του '70 πάνω σε μια ειδυλλιακή χερσόνησο, λίγα μόλις λεπτά από το κέντρο της φινλανδικής πρωτεύουσας, αποτέλεσε ένα εξαιρετικό κατάλυμα που στέγασε συνέδρους και συνέδριο για τρεις ημέρες. Το τελευταίο απόγευμα οι συνέδριοι είχαν την τύχη να ξεναγηθούν στο προεδρικό μέγαρο όπου οι αρχές της χώρας παρέθεσαν προς τιμήν τους δεξίωση, ολοκληρώνοντας με τον καλύτερο τρόπο τις εργασίες μιας καθ' όλα επιτυχημένης επιστημονικής συνάντησης.

Μάριος Χατζόπουλος

Τα Συμπόσια στις Γιορτές Λόγου και Τέχνης της Λευκάδας, 1996-2008 (Λευκάδα, Αύγουστος 2008)

Οργανώθηκε για 13ο χρόνο, τον Αύγουστο του 2008, το Συμπόσιο της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών, στο πλαίσιο των Γιορτών Λόγου και Τέχνης, ενός από τους παλαιότερους πολιτιστικούς θεσμούς της χώρας σε σχέση με τους ομολόγους του, που αριθμεί 53 χρόνια συνεχούς λειτουργίας, με την ευθύνη του Πνευματικού Κέντρου του

Δήμου Λευκάδας. Στα 13 Συμπόσια (1996-2008) εξετάστηκαν θέματα τοπικής ιστορίας κυρίως, χωρίς να λείπουν και θέματα άλλων ενδιαφερόντων: Ποίηση (Διονύσιος Σολωμός, Νάνος Βαλαωρίτης, Άγγελος Σικελιανός, Κική Δημουλά, Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σεφέρης). Πεζογραφία (Θανάσης Βαλτινός, Χριστόφορος Μηλιώνης). Μουσικολογία (Μάρκος Δραγούμης). Βιολογία και Βιοηθική. Περιβάλλον και Οικονομία. Για τα θέματα της τοπικής ιστορίας η Εταιρεία, όπως και οι ομολογές της άλλων τόπων, είχε ευαισθησίες και ετοιμότητες καθώς στα μέλη και στους φίλους της αριθμούνται οι περισσότεροι ιστορικοί της Λευκάδας, από το 1970 που ιδρύθηκε, και στις εκδόσεις και στην *Επετηρίδα* της περιλαμβάνονται βιβλία και μελέτες τοπικής ιστορίας με κορωνίδα την *Ιστορία της Νήσου Λευκάδος* του Π. Γ. Ροντογιάννη. Με

τρία Συνέδρια Επανεησιακού Πολιτισμού (1982, 1984, 1986), το Ζ΄ Πανιώνιο Συνέδριο (2002) και ένα Συνέδριο (1993) με θέμα *Από την τοπική ιστορία στη συνολική: το παράδειγμα της Λευκάδας, 15ος-19ος αι.*, η Εταιρεία αποδείχτηκε ικανή οργανώτρια στην κάλυψη του μέρους "Λόγος" των αυγουστιάτικων Γιορτών με μια αλυσίδα θεμάτων τοπικής ιστορίας. Εκδίδοντας αμέσως τα Πρακτικά των Συμποσίων προσέφερε στην επισημονική κοινότητα και τους φιλόστορες μελέτες, που τόνωσαν και ανανέωσαν τις σπουδές της τοπικής λευκαδικής ιστορικής θεματολογίας: *Τοπική παράδοση και πολιτισμικός τουρισμός. Η Λευκάδα μέσα στο ταξίδι. Η Χριστιανική Τέχνη στη Λευκάδα, 15ος-19ος αι. Οι πρωτεύουσες της Λευκάδας: Αρχαία Λευκάδα, Νήρικος, Κάστρο Αγίας Μαύρας, Αμαξική. Σταθμοί στην πορεία της Λευκάδας τον 20ό αι.. Αγροτικές εξεγέρσεις στη Λευκάδα. Ιωάννης και Σπυρίδων Ζαμπέλιοι. 50 χρόνια Γιορτών Λόγου και Τέχνης (1955-2005). Ιωάννης, Νικόλαος και Βασίλειος Σταματέλοι. Η Σαπφώ και ο Λευκάδας.*

Θέμα του 13ου Συμποσίου του 2008 ήταν: *Ο λαϊκός πολιτισμός της Λευκάδας και ο Πανταζής Κοντομήρης*, με εννέα ανακοινώσεις που αναφέρθηκαν στην εξέλιξη της λευκαδίτικης λαογραφίας από τον Ιωάννη Ν. Σταματέλο (1822-1881) ως τον συγγραφέα του λευκαδίτικου λαογραφικού corpus Πανταζή Κοντομήρη (1924-2005) αλλά και σε επιμέρους θέματα όπως της δημοτικής ποίησης, της μουσικής, της γλώσσας, του υλικού βίου και της αστικής ζωής.

Από το 2003, το Πνευματικό Κέντρο οργανώνει στις Γιορτές και δικά του Συμπόσια, στον οποίων τη θεματολογία, η τοπική ιστορία έχει τον πρώτο λόγο: Λευκάδιος Χέρν, Δημήτριος Γολέμης (1874-1941), Επανεησιακό Θέατρο, ο αρχαιολόγος Wilhelm Dörpfeld, τα Μοναστήρια της Λευκάδας. Την οργάνωση των Συμποσίων συνόδευσαν συνήθως μικρές εκδόσεις και κάποτε εκθέσεις φωτογραφικού υλικού, αλλά δεν εκδόθηκαν τα Πρακτικά τους. Λαμπρή εξαίρεση αποτέλεσε το 2008 η έκδοση των *Πρακτικών του Διεθνούς Συνεδρίου αφιερωμένου στον Wilhelm Dörpfeld (1853-1940)* που διατύπωσε τη θεωρία για τη Λευκάδα ως Ομηρική Ιθάκη και φώτισε με τις ανασκαφές και τις δημοσιεύσεις του πτυχές της προϊστορικής και αρχαίας Λευκάδας. Το Συμπόσιο του 2008 είχε θέμα: *Η Λευκάδα και οι ιστορικοί της (19ος-20ός αι.)*. Με γενική εισήγηση και δέκα ανακοινώσεις απαντήθηκαν ικανοποιητικά τα ερωτήματα για το πώς ιστορήθηκαν η αρχαία, η μεσαιωνική, η υπό ξένη κυριαρχία (Βενετοί, Γάλλοι, Επτάνησος Πολιτεία, Άγγλοι) και η μετά την Ένωση (1864) περίοδος της λευκαδίτικης πορείας, με παράλληλες προσεγγίσεις της ιστόρησης των οικιστικών συγκροτημάτων, της Τέχνης, της εκπαίδευσης και της δημογραφίας. Στο πλαίσιο του Συμποσίου τυπώθηκαν με έξοδα του Πνευματικού Κέντρου τα εξαντλημένα σημαντικότερα ιστορικά έργα του Σπ. Α. Βλαντή και του Κ. Γ. Μαχαιρά (βλ. "Εκδόσεις ερευνητών του ΙΝΕ") και το 2009 θα εκδοθούν τα Πρακτικά του Συμποσίου. Από τον πλούσιο προβληματισμό που αναπτύχθηκε στο Συμπόσιο προέκυψε η ανάγκη να οργανωθεί στις Γιορτές του 2009 το 14ο Συμπόσιο της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών με θέμα *Οι αφανείς της λευκαδίτικης ιστορίας*. Στα Συμπόσια της Λευκάδας έχουν πάρει μέρος με ανακοινώσεις τους πολλά μέλη του ΙΝΕ, ενώ ο Σπύρος Ι. Ασδραχάς και ο Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης έχουν διαχρονικά ευθύνη συμβούλων των οργανωτών.

Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης

International Summer School

Mediterraneo. Economia dei litorali e gestione delle risorse dall' Antichità al Novecento

(Ιταλία, Cattolica, 1-6 Σεπτεμβρίου 2008)

Η εκδήλωση αυτή οργανώνεται ήδη για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά από το Πανεπιστήμιο της Μπολόνιας σε συνεργασία με την Istituzione Culturale della Regina της πόλης Κατόλικα (στην ανατολική ακτή της Κεντρικής Ιταλίας, κοντά στο Ρίμινι). Όπως άλλωστε και ο τίτλος Summer School δηλώνει, η εκδήλωση απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές αλλά και σε ένα ευρύτερο κοινό με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, που έναντι ενός μικρού χρηματικού ποσού φιλοξενείται και παρακολουθεί τις επιστημονικές εκδηλώσεις των έξι ημερών (Ας σημειωθεί ότι τις εφετείνες εκδηλώσεις παρακολούθησαν και τρεις Έλληνες φοιτητές που έχουν σχέση με τις δράσεις του ΙΝΕ: η Βάλια Ράπτη, η Άννα Θεοδωρή και ο Χρήστος Χρυσανθόπουλος). Σκοπός των εκδηλώσεων αυτών είναι η ανάδειξη των δράσεων και προβλημάτων που απασχολούν τις μεσογειακές παράλιες κοινότητες κατά τη μακρά περίοδο της παρουσίας και δράσης τους στη συνάφειά τους με τη θάλασσα και τα προϊόντά της.

Το ένα είναι αυτό. Στην ουσία όμως τις ημέρες αυτές διεξάγεται ένα συνέδριο, με τις ανακοινώσεις του, τον ζωηρό διάλογο, τις παράλληλες επισκέψεις σε τόπους και δραστηριότητες που σχετίζονται με το κεντρικό θέμα του, την έκδοση των Πρακτικών του (ο τόμος της πρώτης εκδήλωσης ήδη μοιράστηκε στους συνέδρους)· και φυσικά το συνέδριο αυτό έχει άμεση σχέση με τις δραστηριότητες (πέραν του μαζικού τουρισμού που τώρα χαρακτηρίζει την κόστα Αδριατικά) που επί αιώνες αναπτύσσονται στα δυτικά παράλια της Αδριατικής, δηλαδή την έντονη αλιευτική παραγωγή και την καλλιέργεια των οστρακοειδών.

Είναι διαπιστωμένο ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει ζωηρό ενδιαφέρον και ανάλογη επιστημονική κινητικότητα γύρω από τα θέματα που έχουν σχέση με το ζήτημα της αλιείας στον μεσογειακό θαλάσσιο χώρο. Έτσι, και μολονότι η αλιεία δεν είναι από τους κυριότερους συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης της μεσογειακής λεκάνης (μια πρόχειρη σύγκριση παρουσιάζει λ.χ. το αλιευτικό προϊόν της Νορβηγίας ισοδύναμο με εκείνο της συνολικής μεσογειακής παραγωγής) και παρά την έλλειψη ικανοποιητικών τεκμηριωτικών εφοδίων, το ενδιαφέρον, τουλάχιστον, για ορισμένες περιοχές, είναι εύλογο στη διαχρονία του.

Στη γραμμή αυτή ανάλογη δραστηριότητα εκτιμώ ότι παρουσιάζεται και στην ελληνική πλευρά: αναφέρω πρόχειρα το άρθρο του Δημήτρη Δημητρόπουλου, "Η αλιεία στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας: μια πρώτη καταγραφή" (*Τα Ιστορικά*, 45 (2006), σ. 315-352), το οποίο έφερε και πάλι το θέμα της αλιείας στο προσκήνιο, την επιστημονική συνάντηση *Αλιεία και αλιεύματα στις ελληνικές θάλασσες. Από τις μαρτυρίες του παρελθόντος στις προοπτικές του σήμερα* (ως τμήμα των εργασιών του 23ου Σεμιναρίου της Ερμούπολης, 9-10 Ιουλίου 2007) και βέβαια τη δραστηριότητα που αναπτύσσεται από την ΗΜΑΡ (History of Marine Animal Population), η δεύτερη εκδήλωση της οποίας με

θέμα *Human-environment interaction in the Mediterranean Sea since the Roman period until the 19th century: an historical and ecological perspective on fishing activities* έγινε στο νησί Chioggia της Βενετίας (27-29 Σεπτεμβρίου 2006)· στην εκδήλωση αυτή υπήρξε και ελληνική συμμετοχή (Δημήτρης Δημητρόπουλος, Ευδοκία Ολυμπίτου).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, νομίζω ότι και η εξαήμερη εκδήλωση στην Κατόλικά συνάπτεται στενά με την προβληματική γύρω από την αλιεία, η οποία, όπως εμφανίζεται σε όλες αυτές τις εκδηλώσεις, παρά την ιστορική προοπτική της επιζητεί και τη συνάφεια με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Έτσι, αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των εργασιών του τελευταίου συνεδρίου δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να παρακολουθήσουν, με ειδικό πλοίο, από κοντά αλιευτικά πλοία τη στιγμή που αλίευαν στην Αδριατική με όλους τους δυνατούς τρόπους (παλιές ιταλικές πρακτικές, σύγχρονο αμερικανικό τρόπο, αλιεία με τη συνεργασία δύο αλιευτικών κ.λπ.) ενώ ανάλογο ενδιαφέρον είχε η επίσκεψη και σε σύγχρονη καλλιέργεια οστρακοειδών 3.000 τετρ. μέτρων, ανοιχτά του Πέζαρο. Κάθε φορά υπήρχε γραμμή επικοινωνίας από εκπρόσωπο των συνεδρων με τους επικεφαλής των θαλασσιών πρακτικών και αντίστοιχη επεξήγηση των σχετικών αλιευτικών δράσεων.

Τέλος, κατά τη διάρκεια του συνεδρίου στο οποίο έλαβαν μέρος καθηγητές και ερευνητές από την Ιταλία (κατά κύριο λόγο) αλλά και από τη Γαλλία, Ισπανία, Κροατία, Μάλτα, Τύνιδα, από ελληνικής πλευράς, πέρα από τη συμμετοχή των τριών φοιτητών, που ανέφερα ήδη, έγιναν δύο ανακοινώσεις από τους: Ευδοκία Ολυμπίτου, "La pesca delle spugne" και Παναγ. Δ. Μιχαηλάρη, "Pesca e pescatori dell'Egeo in età medievale e moderna".

Π. Δ. Μιχαηλάρης

Πρώτο Διεθνές Συνέδριο για τις Καραμανλίδικες Σπουδές

First International Conference of Karamanlidika Studies

Πιριντζί Ουλουσλαραρασή Καραμανλίδικα Αραστηρημαλαρή Κογγρεσί

(Κύπρος, Λευκωσία, 11-13 Σεπτεμβρίου 2008)

ργάνωση: Ευαγγελία Μπαλτά (Πρόγραμμα ΙΝΕ/ΕΙΕ: *Οθωμανικές Σπουδές*) σε συνεργασία με τον Matthias Kappler, αναπληρωτή καθηγητή του Πανεπιστημίου Κύπρου (Τμήμα Τουρκικών και Μεσοανατολικών Σπουδών). Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο, στο Πολιτιστικό Κέντρο Λευκωσίας "Αξιοθέα" από τις 11 έως τις 13 Σεπτεμβρίου 2008.

Το Πρώτο Διεθνές Συνέδριο Καραμανλίδικων Σπουδών είχε στόχο να εξετάσει τις σιωπές και τους ψιθυρούς των Καραμανλίδων, τη φωνή και τη σιωπή των καραμανλίδικων βιβλίων στους δύο αιώνες παρουσίας τους στην οθωμανική αυτοκρατορία, υποδεικνύοντας έτσι και τους λόγους της μοiraίας σιωπής εν τέλει. Στην οθωμανική αυτοκρατορία διαμορφώθηκε μια κουλτούρα που λειτούργησε, όσο οι πολιτικές συνθήκες το επέτρεψαν, ως γαλαξίας, αποτελούμενη από δορυφορικές περιφερειακές εθνικές κουλτούρες που βρίσκονταν σε αμοιβαία επαφή μεταξύ τους και παράλληλα με το σύνολο. Κομμάτι της πολυεθνικής, πολυγλώσσου αυτής κοινωνίας, οι τουρκόφωνοι ορθόδοξοι ρωμιοί αυτοπροσδιορίζονται και με τα καραμανλίδικα βιβλία τους. *Desideratum* λοιπόν είναι η μελέτη των τριών γραμματειών, καραμανλίδικης, οσμανλίδικης, αρμενοτουρκικής, στη διαχρονία και συγχρονία τους, όχι μόνο γιατί αποτελούν μέρος ενός συνόλου, όσο γιατί μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να δειχθούν οι διασταυρώσεις και οι ιδιαιτερότητές τους, σε εποχές σημαντικών πολιτικών και κοινωνικών αλλαγών στο πλαίσιο της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Επιπροσθέτως, για την περίπτωση των τουρκόφωνων Ρωμιών, διερευνώνται και οι τυχόν επιδράσεις από τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους.

Το συνέδριο απέβλεπε να θέσει ορισμένες ιδέες - προτάσεις, να συγκεντρώσει τον κόμο που ασχολείται με τη θεματική για να αρχίσει ένας επιστημονικός διάλογος για τα υποκείμενα που παρήγαν τη καραμανλίδικη φιλολογία, να δρομολογηθούν έρευνες για τις ιδεολογικές διεργασίες που κρύβονται πίσω από συλλογικές συμπεριφορές και νοοτροπίες, να εξεταστούν γλωσσολογικά ζητήματα να γίνουν μελέτες συγκριτικής γραμματολογίας. Το πρόγραμμα του συνεδρίου ήταν το ακόλουθο:

Πέμπτη, 11 Σεπτεμβρίου 2008

Opening Ceremony

Welcome addresses: Anastasia Nikolopoulou (Dean School of Humanities), Martin Strohmeier (Chairman Department of Turkish and Middle Eastern Studies), Evangelia Balta, Introductory speech.

Thomas Korovinis & Ensemble, Salonica: Greek and Turkish Songs from Cappadocia.

Παρασκευή, 12 Σεπτεμβρίου 2008

Aspects of History

Christos Hadziiosif (University of Crete & Institute for Mediterranean Studies / Rethymno), "The Ambivalence of Turkish in a Greek-speaking community of Central

Anatolia" ♦ Irini Renieri (Institute for Mediterranean Studies / Rethymno), "Ξενόφωνοι Νεβσεχirlήδες ... ελληνόψυχοι Νεαπολίτες: η επίμονη, αλλά και αβέβαιη προώθηση της ελληνικής γλώσσας στο τουρκόφωνο περιβάλλον του Νέβσεχir" / 'Xenophone Nevşehirli... Greek-souled Neapolitans': the persistent yet hesitant dissemination of the Greek language in the Turcophone environment of Nevşehir" ♦ Anna Ballian (Benaki Museum of Islamic Art / Athens), "Villages, churches and silver liturgical vessels: the case of Karamanli patronage in the 18th-19th c." ♦ Sia Anagnostopoulou (Panteion University / Athens), "Greek perceptions of the Turkish-speaking Cappadocians: the Greek diplomatic sources" ♦ Stefo & Foti Benlisoy (Istanbul Technical University & Boğaziçi University / Istanbul), "Reading the identity of Karamanlides through the pages of *Anatoli*" ♦ Şehnaz Şişmanoğlu (Sabancı University/ Istanbul), "The *Anatoli* newspaper: the heyday of the Karamanli press" ♦ Michalis Michail (University of Cyprus / Nicosia), "From Cilicia to Cyprus: Turcophone Orthodox pilgrims during the Ottoman period".

Sources

Giampiero Bellingeri (University Ca' Foscari / Venice), "Venetian sources and significations of 'Caramania'" ♦ Ioannis Theocharidis (University of Cyprus / Nicosia), "Ανεκμετάλλευτες πηγές για τον Σεραφεΐμ Πισσίδιο / Unexploited sources on Serafeim Pissidios" ♦ Stavros Anestidis (Centre for Asia Minor Studies / Athens), "Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και караμανλídika. Συμβολή στη συναγωγή και τη βιβλιογράφηση μιας πολύσημης γραμματείας / The Centre for Asia Minor Studies and books printed in *karamanli*. A contribution to the compilation and the bibliography of a significant literature".

Literature

Johann Strauss (University Marc Bloch / Strasbourg), "*Karamanli* literature – part of a 'Christian Turkish literature'?" ♦ Anthi Karra (Brussels), "From Polypathis to Temaşa-i Dünya, from the safe port of translation to the open sea of creation" ♦ Julia Chatzipanagioti-Sangmeister & Matthias Kappler (University of Cyprus / Nicosia), "Σκέψεις γύρω από τα τουρκικά σιχουργήματα στις φαναριώτικες ανθολογίες (1750-1821) / Thoughts on the Turkish verses in Phanariote anthologies (1750-1821)" ♦ M. Sabri Koz (Yapı ve Kredi Yayınları / Istanbul), "Türk Halk Hikâyelerinin Karamanlıca Baskıları Üzerine Karşılaştırmalı Bibliyografik Notlar / Comparing bibliographical notes on Karamanli prints of Turkish folk tales".

Linguistic Topics

Eftyhios Gavriel (University of Cyprus / Nicosia), "Transcription Problems of Karamanlidika texts" ♦ Bernt Brendemoen (University of Oslo), "An 18th century Karamanlidic codex from Soumela Monastery in Trabzon" ♦ Ceyda Arslan Kechriotis (Boğaziçi University / Istanbul), "Some syntactic issues in Karamanlidika texts" ♦ Xavier Luffin (Université Libre / Brussels), "Religious vocabulary in Karamanlidika texts".

Ευαγγελία Μπαλτά

ΙΑ΄ Συνάντηση Ιστορίας του Δικαίου (Κομοτηνή, 23-25 Οκτωβρίου 2008)

Εντεκα χρόνια έχουν ήδη περάσει από την πρώτη Συνάντηση Ιστορίας του Δικαίου στη Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης στην Κομοτηνή, το 1997. Οι διοργανωτές, η αναπληρώτρια καθηγήτρια Μαρία Γιούνη και ο καθηγητής Κωνσταντίνος Γ. Πιτσάκης, έχουν κατορθώσει να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις που επιτρέπουν την ανταλλαγή σε ετήσια βάση

επιστημονικών απόψεων και την ενημέρωση για τα πορίσματα νέων ερευνών στον χώρο της ιστορίας του δικαίου γενικά, χωρίς τον περιορισμό μιας συγκεκριμένης κάθε φορά θεματικής και χωρίς τον αποκλεισμό εκείνων που δεν είναι εξ επαγγέλματος ιστορικοί του δικαίου. Έτσι, στις συναντήσεις αυτές παρουσιάζονται ζητήματα που επιτυγχάνουν σημαντική περιοδολογική κάλυψη της ιστορίας του δικαίου, από ομιλητές που προέρχονται από πανεπιστημιακές σχολές, ερευνητικά ιδρύματα, αλλά και από ανεξάρτητους ερευνητές. Παρόντα είναι πάντα μέλη του διδακτικού προσωπικού από τις Νομικές Σχολές του Καποδιστριακού, του Αριστοτελείου και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου, από το Πάντειο Πανεπιστήμιο, μέλη του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (από το ερευνητικό πρόγραμμα "Θεσμοί και Ιδεολογία στη νεοελληνική κοινωνία, 15ος-19ος αιώνας", που ασχολείται και με την ιστορία του μεταβυζαντινού δικαίου), όπως και μέλη του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου της Ακαδημίας Αθηνών, αλλά και νέοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

Στη φετινή συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε από τις 23 ως τις 25 Οκτωβρίου, υπήρξε πληρότητα ως προς τη θεματολογία. Έτσι, στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο αναφέρονταν οι ανακοινώσεις "Νεώτερα περί της νέας πηγής του αττικού δικαίου" (Φώτιος Κατζούρος) και "Η αναγνώριση πατρότητας των τέκνων στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο" (Ευάγγελος Καραμπελιάς), στο ελληνιστικό δίκαιο οι εισηγήσεις "Οργανωτικές βάσεις και κοινωνικό υπόβαθρο του πολιτεύματος της ελληνιστικής μοναρχίας μακεδονικού τύπου: συγκερασμός νομικών προτύπων και θεσμική εξέλιξη (με έμφαση στη μοναρχία των Σελευκιδών)" (Νίκος Δρακόπουλος) και "Το ιατρικό δίκαιο στις ελληνιστικές πόλεις-κράτη" (Γεωργία Εκατομάτη) και στο ρωμαϊκό οι ανακοινώσεις "Τοπική, τεολογική ερμηνεία και *scientia iuris*" (Κωνσταντίνος Βλάχος) και "Το *ius trium liberorum* και οι αποδέκτες του: προνόμιο των ολίγων ή δικαίωμα των πολλών;" (Αθηνά Δημοπούλου).

Στο δίκαιο της Ενετοκρατίας, το ισλαμικό/οθωμανικό δίκαιο και στη νεώτερη ελληνική ιστορία του δικαίου αναφέρονταν οι ανακοινώσεις "Notarius in scriptura greca. Ελληνόφωνοι νοτάριοι στην πρώιμη βενετική Κρήτη" (Γιάννης Χατζάκης), "Διορισμοί ιεροδικαστών και απονομή δικαιοσύνης στην προεπαναστατική Πελοπόννησο" (Μάρθα

Πύλια), "Αφειμένος διά το γήρας" / "Εγέρασεν η αελιά μου και την ήκαμα αζάτι" (Γιώργος Ροδολάκης) και "Transferts culturels και η ιστορία του ελληνικού δικαίου" (Ηλίας Αρναούτογλου).

Ζητήματα βυζαντινού δικαίου αφορούσαν οι ανακοινώσεις "Από τον Θεόδωρο στον Δωρόθεο: μια αθησαύριστη μαρτυρία για τον εκ Βηρυτού διδάσκαλο" (Μάριος Τάνταλος) και "Ευρετήριο των Βασιλικών Νομίμων. Σκέψεις για την κατάρτισή του" (Δέσποινα Παπαστάθη). Η συνάντηση ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση τριών εισηγήσεων σχετικών με το μεταβυζαντινό δίκαιο: "Ο Γεώργιος της Σερβίας ερωτά, ο Γεννάδιος Σχολάριος απαντά. Νέα ευρήματα" (Μάχη Παϊζη-Αποστολοπούλου), "Από τη Δύση στην Ανατολή: Βυζαντινών κειμένων τύχες" (Δημήτρης Γ. Αποστολόπουλος) και "Η ανάδυση ενός νέου 'τακτικού' του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως μέσα από κατάστιχο εισφορών του 1768" (Γιούλη Ευαγγέλου).

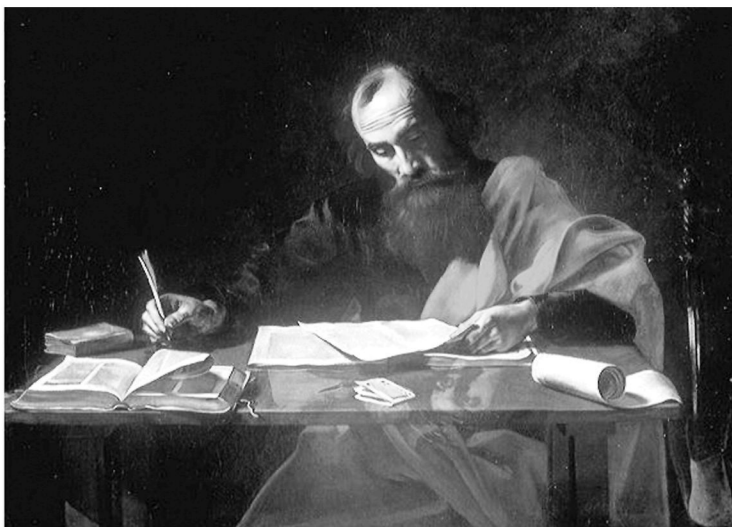
Η ΙΑ΄ Συνάντηση Ιστορίας του Δικαίου ήταν αφιερωμένη στη Marie Theres Foegen, ιστορικό του δικαίου, μέλος του ερευνητικού προγράμματος *Forschungen zur Byzantinischen Rechtsgeschichte* της Φραγκφούρτης και, στα τελευταία χρόνια της ζωής της, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης.

Γιούλη Ευαγγέλου

Δ΄ Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας ***Γραφές της μνήμης. Σύγκριση - αναπαράσταση - θεωρία*** **(Αθήνα, 27-30 Νοεμβρίου 2008)**

Η Ελληνική Εταιρεία Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας σε συνεργασία με τον Τομέα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, διοργάνωσαν διεθνές συνέδριο με θέμα: *Γραφές της μνήμης. Σύγκριση - αναπαράσταση - θεωρία*. Το συνέδριο αυτό ήταν το τέταρτο κατά σειρά διεθνές συνέδριο της ΕΕΓΣΓ και το δεύτερο που πραγματοποίησε η Εταιρεία από κοινού με τον Τομέα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι εργασίες έγιναν στην Αθήνα, στο αμφιθέατρο "Ι. Δρακόπουλος", στο κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών, από τις 27 ως τις 30 Νοεμβρίου 2008. Από πλευράς ΙΝΕ, στην Οργανωτική Επιτροπή συμμετείχε και η υπογράφουσα.

Το σκεπτικό του Συνεδρίου αφορούσε σε ένα καίριο ζήτημα της σημερινής εποχής της παγκοσμιοποίησης και της πολιτισμικής ομογενοποίησης, δηλαδή στη λειτουργία της μνήμης στη λογοτεχνία και τις άλλες τέχνες. Συζητήθηκαν ζητήματα πολιτισμικής ταυτότητας, ιστορικής και συλλογικής μνήμης στη νεοελληνική λογοτεχνία σε σύγκριση με αντίστοιχα παραδείγματα ξένων λογοτεχνιών. Επίσης διερευνήθηκε η λειτουργία της μνήμης ως παράγοντος διάκρισης και ορισμού των λογοτεχνικών γενών με παραδείγματα από την ελληνική και τις ξένες λογοτεχνίες.

Οι εργασίες του συνεδρίου διαρθρώθηκαν σύμφωνα με τις παρακάτω θεματικές ενότητες: α') Τόποι και σύμβολα της μνήμης / Τρόποι και λειτουργίες της λογοτεχνίας, β') Μνήμη και λογοτεχνικά γένη, γ') Ιστορική και συναισθηματική μνήμη, δ') Πολιτισμική μνήμη. Στο συνέδριο παρουσίασαν ανακοινώσεις τους σαράντα μέλη της Εταιρείας, μελετητές και ερευνητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα πρακτικά θα εκδοθούν από την Ελληνική Εταιρεία Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας.

Ουρανία Πολυκανδριώτη

50 χρόνια Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών – 10 χρόνια Ελληνική Παλαιογραφική Εταιρεία
Επιστημονική εκδήλωση "...η δε γραφή μένει"
και Έκθεση χειρογράφων συλλογής ΚΝΕ
(Αθήνα, ΕΙΕ, 18 Δεκεμβρίου 2008)

Κλείνοντας η χρονιά που το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών συμπλήρωνε την πρώτη πεντηκονταετία της ζωής του, το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών αποδέχτηκε την πρόταση της Ελληνικής Παλαιογραφικής Εταιρείας να διοργανώσουν μια κοινή εκδήλωση, ώστε ο εορτασμός των 50 χρόνων του ΕΙΕ να συνδυαστεί με τον αντίστοιχο εορτασμό των 10 χρόνων από την ίδρυση της ΕΛΠΕ.

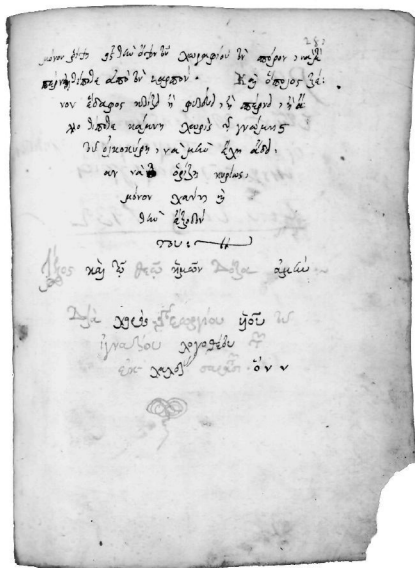
Στις 18 Δεκεμβρίου στο αμφιθέατρο του ΕΙΕ οργανώθηκε επιστημονική συνάντηση με γενικό θέμα "... η δε γραφή μένει". Τρία μέλη του ΙΝΕ παρουσίασαν ανακοινώσεις με τα ακόλουθα θέματα: "Πηγές χειρόγραφες για την ιστορία της μεταβυζαντινής και νε-

οελληνικής κοινωνίας (15ος-19ος αι.), ο Δ. Γ. Αποστολόπουλος: "Μία χειρόγραφη πηγή για πρόσωπα και οικισμούς στην κοιλάδα του Αλιάκμονα (16ος-20ος αι.)", η Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου: και "Ψηφίδες ιστορίας στη συλλογή χειρογράφων του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών (16ος-21ός αι.)", η Μάχη Παϊζη-Αποστολοπούλου. Η Πρόεδρος της ΕΛΠΕ Μαρία Πολίτη εξήγησε γιατί "Γιορτάζουμε την πρώτη μας δεκαετία" και ο Γ. Γραμματέας Ευθύμιος Κ. Λίτσας μίλησε με θέμα "300 χρόνια. Παρελθόν, παρόν και μέλλον της Ελληνικής Παλαιογραφίας". Τέλος από τους Α. Χατζηχρήστου, Α. Σαριγιώτη και Ε. Αμανατίδη πληροφορηθήκαμε τα σχετικά με την "Ψηφιοθήκη". Ψηφιοποίηση χειρογράφων και άλλων τεκμηρίων στην Ψηφιακή Βάση του Α.Π.Θ."

Στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης θεωρήθηκε αρμόζον να διοργανωθεί μια Έκθεση της συλλογής χειρογράφων που διαθέτει το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, τα οποία αποκτήθηκαν με τη φροντίδα παλαιών μελών του. Μολονότι το μέγιστο μέρος της συλλογής φυλασσόταν στο ΚΝΕ ήδη από το 1964, η Έκθεση αυτή υπήρξε η αφορμή να αναδειχθεί η σημασία αλλά και η σπανιότητα που παρουσιάζουν κάποια από τα χειρόγραφα της μικρής αυτής συλλογής.

Η Έκθεση, μολονότι αποτέλεσε την παρθενική δημόσια παρουσίαση αυτών των χειρογράφων, δεν είχε διάρκεια ώστε να έχουν την ευκαιρία να την δουν οι παλαιογράφοι και φίλοι των χειρογράφων· όμως ο Κατάλογος που κυκλοφόρησε, με τη σύντομη περιγραφή τους και κάποιες ενδεικτικές πληροφορίες και φωτογραφίες, μπορεί να τα κάνει ευρύτερα γνωστά και να αποτελέσει ίσως την αφορμή για να εκδηλωθεί ενδιαφέρον για τα χειρόγραφα της συλλογής ΚΝΕ του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Την Έκθεση επιμελήθηκε η υπογράφουσα, με τη βοήθεια και την εμπειρία που πρόσφεραν η Μαρία Αλεξίου και η Μαρία Αργυρού, συντηρήτριες του Εργαστηρίου Συντήρησης του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης.

Μάχη Παϊζη-Αποστολοπούλου